

oplyse borgerne om disse muligheder, når der skønnes at være behov herfor, samt om nødvendigt vejlede borgerne om den nærmere fremgangsmåde. Vejledningspligten på dette område vil blive fremhævet i den almindelige vejledning om forvaltningsretlige spørgsmål, som justitsministeriet vil udarbejde i tilknytning til loven.

Efter *stk. 1* skal enhver afgørelse, som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, være ledsaget af en klagevejledning. Det er uden betydning, om klageadgangen er lovhjemlet eller blot følger af den almindelige ulovbestemte regel om administrativ rekurs. Klagevejledning skal kun gives i forbindelse med afgørelser, der umiddelbart kan påklages til en overordnet forvaltningsmyndighed. Afgørelser, der træffes som led i selve sagsforberedelsen (procesledende afgørelser), skal derfor kun ledsages af klagevejledning, hvis afgørelsen kan påklages særskilt, jfr. således § 15, stk. 4, i det foreliggende lovforslag, og sml. i øvrigt betænkningen side 59.

Klagevejledningen skal ifølge bestemmelsen angive, hvilken myndighed der er klageinstans, samt nærmere oplysninger om fremgangsmåden, herunder f.eks. om klagen eventuelt skal indsendes gennem den myndighed, der har truffet afgørelse i 1. instans, og eventuelle andre oplysninger, der er egnet til at fremme behandlingen af klagesagen. Klagevejledningen må endvidere i fornødent omfang indeholde oplysning om, hvorvidt der inden for det pågældende sagsområde gælder særlige begrænsninger i klageinstansens kompetence.

Som påpeget af udvalget (betænkningen side 59 f.) bør den foreslåede regel om klagevejledning ikke uden videre finde anvendelse i tilfælde, hvor forvaltningsafgørelsen meddeles mundtligt. Bestemmelsen omfatter derfor kun afgørelser, der meddeles skriftligt. Spørgsmålet om, hvorledes der bør gives klagevejledning i forbindelse med afgørelser, der meddeles mundtligt, vil ligeledes indgå i den vejledning, som vil blive udarbejdet bl.a. til uddybning og supplerung af reglerne i det foreliggende lovforslag.

Efter den foreslåede bestemmelse skal klagevejledning gives i forbindelse med meddelelsen af den trufne afgørelse. Klagevejledningen vil derfor blive givet til enhver, som modtager sådan meddelelse. I tilfælde, hvor afgørelsen meddeles til andre end dem, der er klageberettiget, må klagevejledningen i fornødent omfang indeholde oplysninger om kredsen af klageberettigede. Da klagevejledningen ikke behøver at udformes individuelt, men kan gives ved indlæggelse, påtryk eller påstempling af en i forvejen udarbejdet generel tekst, skulle dette

ikke kunne give anledning til praktiske vanskeligheder, jfr. herved betænkningen side 60 (under d). I tilfælde, hvor kredsen af klageberettigede omvendt er meget vid, vil den foreslåede bestemmelse ikke i alle tilfælde sikre, at klagevejledning tilgås alle klageberettigede. Justitsministeriet er imidlertid enig med grundlovsudvalget i, at dette forhold, der formentlig kun sjældent opstår, ikke kan reguleres inden for rammerne af en almindelig regel om klagevejledning, jfr. betænkningen side 60 (under c).

Klagevejledning skal ikke gives, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende medhold. I tilfælde, hvor en sådan afgørelse kan påklages af andre, kan der imidlertid – som et led i myndighedens almindelige forpligtelse til at give vejledning – være grund til at underrette parten herom. Dette vil i nogle tilfælde formentlig kunne ske ved at oplyse om, at afgørelsen kan påklages. I andre tilfælde vil det formentlig være nødvendigt at oplyse parten om, at afgørelsen kan påklages af en nærmere angiven personkreds.

Bestemmelsen i *stk. 2* indeholder en bemyndigelse til administrativt at fravige den almindelige regel om klagevejledning i *stk. 1* i forhold til sagsområder, hvor særlige forhold gør sig gældende.

Bestemmelsen tager sigte på tilfælde, hvor klagevejledning mere praktisk kan gennemføres på anden måde end ved individuel meddelelse, jfr. herved betænkningen side 60 om forholdene inden for forsvaret, fængselsvæsenet og i øvrigt på anstaltsområdet, eller hvor gennemførelsen af en klagevejledning efter *stk. 1* vil give anledning til særlige problemer, det være sig praktiske vanskeligheder, jfr. herved betænkningen side 59, eller fordi klageinstansens reaktionsmuligheder over for bestemte typer af afgørelser er undergivet særlige begrænsninger.

Til § 22

Bestemmelsen i lovforslagets § 22, der vedrører spørgsmålet om vejledning for så vidt angår adgangen til at indbringe den trufne afgørelse for domstolene, svarer i alt væsentligt til det af grundlovsudvalget udarbejdede udkast til et cirkulære herom (betænkningen side 63).

De hensyn, der ligger bag bestemmelsen i lovforslagets § 21, stk. 1, har naturligvis også vægt i forhold til oplysning om adgangen til at få en foreliggende forvaltningsafgørelse undergivet domstolsprøvelse. Justitsministeriet kan imidlertid for sit vedkommende tiltræde den af grundlovsudvalget anlagte vurdering (betænkningen side 62),